VILNIUS

Eugenijus Butėnas,
Evaldas Vailionis

Tyrinėjimai ir žvalgomieji tyrinėjimai Vilniuje

2007 m. name **Liejyklos g. 4** (vidiniame kieme) savininko užsakymu atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Po namu planuojama įrengti rūsį, tvirtinti pamatus bei rekonstruoti visą pastatą. Žvalgomųjų tyrinėjimų tikslas buvo nustatyti kultūrinio sluoksnio sudėtį, storį bei chronologiją.

Tyrinėjimams parinktas pastato ŠV (vidinis) kampas. Ištirtas vienas 9 m^2 dydžio šurfas. Įžemis pasiektas 2,7–3,2 m gylyje. Kultūrinį sluoksnį sudarė supiltinės žemės su griuvenų intarpais. Tyrinėjimų metu aptikta statybinės bei buitinės keramikos fragmentų: plokštinių koklių, puoštų augaliniu ar geometriniu ornamentu ir padengtų žalios spalvos glazūra, fragmentų bei įvairios paskirties (ąsočio, puodų) žiestos buitinės keramikos šukės. Rastoji keramika datuotina XVI a. pabaiga – XVIII a. Viršutinėje kultūrinio sluoksnio dalyje buvo XX a. I pusės buitinių šiukšlių ir įvairios paskirties geležinių dirbinių (vinių, langų apkaustų ir t. t.).

Trakų g. 4 pastato rūsyje savininko užsakymu atlikti archeologiniai tyrinėjimai, susiję su pamatų tvirtinimo ir rūsio gilinimo darbais. Ištirtas 35 m^2 plotas. Visas rūsio grindų paviršius buvo padengtas natūraliai susiformavusiu apie 30 cm storio žemių ir tinko trupinių (rūsio sienos ir lubos tinkuotos, kai kur tinkas nukritęs) sluoksniu. Jame aptikta įvairios paskirties (vyno, vaistų) XIX a. pabaigos – XX a. pradžios butelių bei jų šukių. Po šiuo sluoksniu atidengtos pirminės rūsio grindys – lauko akmenų grindinys. Po juo pasiektas įžemis – smėlis bei smulkus žvyras.

Trakų g. 14 buvo tęsiami archeologiniai tyrinėjimai, 2005 m. pradėti V. Daminaičio (žr. *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 365). 2007 m. tyrinėta pastatų viduje, nes užsakovas planavo stiprinti pamatus ir įrengti rūsį (rūsys yra po dalimi pastatų). Išsamesni archeologiniai tyrinėjimai, pasikeitus užsakovo planams, nebuvo atlikti.

Pradėjus tyrinėjimus paaiškėjo, kad statybininkai jau buvo savavališkai nukasę apie 1,5–2,2 m storio kultūrinio sluoksnio dalį. Siekiant nustatyti išlikusios kultūrinio sluoksnio dalies būklę, ištirti 5 šurfai (iš viso 20 m^2 plotas). Aptikti 3,4–4,2 m storio (su statybininkų nukasta dalimi) daugiausia supiltiniai kultūrinio sluoksnio horizontai. Viršutinė (iki 2,5 m storio) sluoksnio dalis supilta XIX–XX a. pradžioje ir sietina su dabar šiame sklype stovinčiais pastatais bei juose vykusia ūkine veikla – parfumerijos ar farmacijos gamyba (aptikta stiklo, porceliano (?) buteliukų, flakonų ir jų dalių). Šurfuose 1–3 fiksuotuose kultūrinio sluoksnio horizontuose, datuotinuose XVI a. pabaiga – XVIII a., rasti 32 žiestos buitinės keramikos bei plokštinių koklių fragmentai.

Excavations and field evaluations in Vilnius

In 2007 a field evaluation was conducted in the building at Liejyklos St. 4. One test pit (9 m^2) was excavated. Sterile soil was reached at a depth of 2.7–3.2 m. The cultural layer consisted of fill earth interspersed with rubble. Late 16th–18th-century structural and hou-

sehold ceramic sherds were discovered during the investigation.

An excavation (35 m^2) was conducted in the basement of the building at Trakų St. 4. Only various bottles and shards from the late 19th – early 20th century were discovered. The first basement floor – stone paving was unearthed at a depth of 30 cm. Sterile soil was reached under it.

The investigation begun in 2005 was continued at Trakų St. 14. 5 test pits (a total of 20 m^2) were excavated. The cultural layer horizons, mostly fill, 3.4–4.2 m thick (including part of it arbitrarily dug up by the builders) was discovered. The upper part of the layer, up to 2.5 m thick, was fill from the 19th – early 20th century and should be connected to the economic activities that took place at that site, i.e. perfume or pharmaceutical production (bottles, flasks, and parts of them were discovered). Thrown household ceramic and stove tile sherds were found in the late 16th–18th-century cultural layer horizons recorded in test pits 1–3.

Vidas Daminaitis

Tyrinėjimai Trakų g. 14 Vilniuje

2006 m. rugpjūtį ir 2007 m. liepą buvo atliekami archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Trakų g. 14 (buvusioje 395 posesijoje). Posesija buvo labai didelė, išsidėsčiusi tarp dabartinių Trakų, Vilniaus ir Klaipėdos gatvių. Jos savininkai buvo Radvilos, Tiškevičiai, Vilgockiai, Stavinskiai ir kiti. Dabar šiuose pastatuose įsikūręs Sveikatos apsaugos ministerijos Vaistų departamentas. Esamuose ir naujai statomuose ansamblio korpusuose numatoma įrengti butus. Naują korpusą numatyta statyti ansamblio kieme, 1911 m. statytų arklidžių (šiuo metu garažo) vietoje.

Tyrinėtas apie 300 m^2 dydžio plotas. Kultūrinis sluoksnis buvo apie 4 m storio. Jo horizontai daugiausia buvo supiltiniai, iš jų išsiskyrė apie 1 m storio švaraus geltono smėlio sluoksnis, fiksuotas didesnėje ploto dalyje.

Tyrinėtame plote rastos trijų šildymo krosnių liekanos. Vienos krosnies, aptiktos ploto centrinėje dalyje, buvo išlikęs tik apie 30–60 cm storio padas. Geriausiai buvo išlikusi ploto Š dalyje rasta krosnis. Išliko apie 1 m aukščio krosnies dalis su atskira pakura iš Š pusės. Krosnies vidus iš pakuros pusės buvo užkrautas apdegusiais akmenimis, kurie greičiausiai atliko savotiško šilumos akumuliatoriaus vaidmenį. Krosnies aplinkoje rasta nemažai augaliniu ornamentu puoštų plokštinių koklių, datuojamų XVII a. I puse. Analogiškos

1 pav. Vilnius, Trakų g. 14, krosnies liekanos ploto P dalyje iš Š pusės. V. Daminaičio nuotr.

Fig. 1. The remains of a furnace at Trakų St. 14 in the S part of the area and viewed from the N.